

Sygn. akt: I C 1483/15 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2015 r.

Sąd Rejonowy w Nysie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Grzegorz Kowolik
Protokolant:	p. o. stażysta Mateusz Lubowiecki

po rozpoznaniu w dniu 29 lipca 2015 r. na rozprawie

sprawy z powództwa D. P.

przeciwko M. S.

o zapłatę

oddala powództwo.

Sygn. akt I C 1483/15upr

UZASADNIENIE

Strona powodowa D. P. wniosła do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie o zasądzenie od pozwanego M. S. kwoty 2.648 zł wraz z umownymi odsetkami od kwoty 2.573 od dnia 16 lipca 2014 r. do dnia zapłaty i odsetkami ustawowymi od kwoty 75 zł od dnia 30 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty, a nadto o zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego wedle norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód wskazał, że prowadził działalność gospodarczą pod nazwą (...) a obecnie prowadzi taką działalność pod nazwą K. D. P.. Ponadto wskazał, że zawarł w dniu 11 grudnia 2012 r. z pozwanym umowę pożyczki na kwotę 5.076 zł. Pozwany zobowiązał się zwrócić powodowi pożyczkę w miesięcznych ratach począwszy od stycznia 2013 r. w wysokości po 141 złotych każda. Pozwany uiszczał raty do czerwca 2014 r. po czym zaprzestał płacenia rat. Wobec powyższego, zgodnie z przepisem § 6 ust. 5 umowy, w lipcu 2014 r. cała umowa stała się wymagalna i od tego czasu powodowi należą się odsetki w wysokości odsetek maksymalnych. Niespłacona kwota pożyczki wynosiła 2.573 zł. Poza tym powód wezwał trzykrotnie pozwanego do zapłaty pożyczki i naliczył z tego tytułu opłaty w wysokości 20 zł, 25 zł i 30 zł.

Postanowieniem z dnia 16 marca 2015 r. tamtejszy Sąd stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i przekazał sprawę do Sądu Rejonowego w Nysie.

Pismem, które wpłynęło do Sądu w dniu 23 czerwca 2015 r. strona powodowa sprecyzowała, że zgodnie z § 8 ust. 1 umowy pożyczki zabezpieczenie pożyczki stanowiło poręczenie firmy (...) z O., a koszt ustanowienia zabezpieczenia wynosił 2.932,32 zł i ponoszony był w całości przez pożyczkobiorcę w ten sposób, że pożyczkodawca z udzielonej umowy pożyczki pobierał wyżej wskazana kwotę z tytułu zabezpieczenia. Zgodnie z § 8 ust. 4 umowy pożyczki

w przypadku braku spłaty przez pożyczkobiorcę i jej spłaty przez poręczyciela nastąpi cesja wierzytelności na poręczyciela.

Pozwany nie wniósł odpowiedzi na pozew oraz nie brał udziału w rozprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 11 grudnia 2012 r. pozwany M. S. zawarł z firmą (...) z siedzibą w N. umowę pożyczki, zgodnie z którą miał otrzymać do wypłaty kwotę 5.076 zł. Pozwany zobowiązał się do zwrotu pożyczonej kwoty 36 ratach po 141 zł w okresie od 15 stycznia 2013 r. do 15 grudnia 2015 r.

Wedle § 6 ust. 1 i 2 umowy niespłacenie pożyczki w całości lub w części powodowało uznanie niespłaconej kwoty za zadłużenie przeterminowane i uprawniało pożyczkodawcę do naliczania odsetek według zmiennej stopy procentowej w wysokości odsetek maksymalnych. Natomiast ust. 5 tegoż paragrafu stanowił, że jeżeli pożyczkobiorca nie uiści kolejnych dwóch rat pożyczki, cała należność z tytułu pożyczki, odsetek oraz należnych opłat stawała się natychmiast wymagalna.

Zgodnie z przepisem § 7 na koszt umowy pożyczki składały się opłata przygotowawcza w kwocie 643,68 zł i koszt ustanowienia zabezpieczenia pożyczki w kwocie 2.932,32 zł. Całkowity koszt pożyczki wynosił 3.576 zł, a pozwanemu do wypłaty pozostawała kwota 1.500 zł. Pożyczka była nieoprocentowana.

Wedle § 8 umowy zabezpieczenie pożyczki stanowiło poręczenie firmy (...) z siedzibą w O.. Koszt ustanowienia zabezpieczenia ponosił pożyczkodawca, a w przypadku braku spłaty pożyczki przez pożyczkobiorcę i jej spłaty przez poręczyciela miała nastąpić cesja wierzytelności na rzecz poręczyciela, na którą pozwany wyraził zgodę.

Zgodnie z zapisem § 10 umowy pożyczki pozwany ponosił koszty wezwań do zapłaty w kwotach 30 zł, 40 zł i 50 zł.

Dowód:

umowa pożyczki, k. 17-19.

Pismem z dnia 31 marca 2014 r. pozwany wniósł o przesunięcie terminów spłaty pożyczki powołując się na trudną sytuację finansową związaną z wypadkiem w pracy.

Dowód:

wniosek pozwanego, k. 26.

Pozwany zaprzestał spłaty pożyczki po 15 czerwca 2014 r.

Pismami z dnia 14 listopada 2014 r., z dnia 21 listopada 2014 r. i z dnia 28 listopada 2014 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty zobowiązania wskazując w tych wezwaniach, że pozwany zalegał ze spłatą rat umowy pożyczki na dzień 15 lipca 2014 r., na dzień 15 sierpnia 2014 r., na dzień 15 września 2015 r., na dzień 15 października 2014 r. i na dzień 15 listopada 2014 r.

Dowód:

fakt nie zaprzeczony przez pozwanego,

wezwania do zapłaty, k. 20-25.

Powód do dnia 13 października 2014 r. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą (...) D. P.. Od tej daty prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą K. D. P.. Główną siedzibą firmy powoda jest O., ale prowadzi również działalność gospodarczą w N..

Dowód:

wydruk z (...), k. 15-16.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na oddalenie w całości.

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na dowodach z dokumentów przedłożonych przez stronę powodową, a które nie były kwestionowane przez stronę pozwaną.

Podstawą prawną rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie stanowi przepis art. 720 k.c., który stanowi, że przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

W przedmiotowej sprawie w dniu 11 grudnia 2012 r. pozwany zawarł z powodem umowę pożyczki, w której strony doprecyzowały wysokość pożyczki i sposób spłaty. Pozwany nie spłacił całości pożyczki w wyznaczonym terminie, więc stronie powodowej należał się co do zasady jej zwrot.

Jednakże Sąd uznał, iż umowa zawarta między stronami zawierała klauzule niedozwolone i zapisy sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa, które nakładały na pozwanego dodatkowe obowiązki związane jedynie pośrednio z umową pożyczki.

W niniejszej sprawie znajdzie zastosowanie przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, zgodnie bowiem z przepisem art. 3 ust. 1 wyżej wskazanej ustawy przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Wedle przepisu ustępu 2 punktu 1 wyżej wskazanego artykułu za umowę o kredyt konsumencki uważa się również umowę pożyczki. Co do zasady Sąd nie kwestionował, iż zawarta między stronami umowa narusza regulacje wyżej wskazanej ustawy.

Jednakże, zdaniem Sądu strona powodowa nie może żądać prowizji w wysokości prawie 43% kwoty faktycznie wypłaconej pozwanemu oraz domagać się kosztów poręczenia w wysokości 2.932,32 zł.

Przechodząc do kosztów zabezpieczenia umowy pożyczki poprzez ustanowienie poręczenia, należy zauważyć, że zgodnie z przepisem art. 876 § 1 k.c. przez umowę poręczenia poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał. Kolejny paragraf wyżej wskazanego artykułu stanowi, że oświadczenie poręczyciela powinno być pod rygorem nieważności złożone na piśmie.

Jak się podnosi w doktrynie (Zdzisław Gawlik, w pod red. A. Kidyby: Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania –część szczególna., Lex 2014, komentarz do art. 876 k.c.), stronami umowy poręczenia są poręczyciel i wierzyciel, a może ona dojść do skutku nie tylko bez zgody, ale nawet bez wiedzy dłużnika, co będzie, jak się wydaje, miało charakter raczej wyjątkowy. Niezbędnymi elementami umowy są oświadczenia stron ujawniające w sposób dostateczny wolę poręczyciela do zobowiązania się względem wierzyciela, że wykona on określone zobowiązanie, gdyby dłużnik główny go nie wykonał. Oświadczenie woli poręczyciela dla swej ważności wymaga formy pisemnej (forma ad solemnitatem). Umowa poręczenia może mieć charakter nieodpłatny lub odpłatny.

Z powyższego wynika, że istota umowy poręczenia jest zobowiązanie się osoby trzeciej w stosunku do wierzyciela i dłużnika, która zobowiąże się spłacić zobowiązanie dłużnika. W niniejszej sprawie pożyczkodawca i poręczyciel to ten sam podmiot, czyli powód. Powód prowadził działalność gospodarczą pod nazwą(...)a jego główną siedzibą było O., a w N. miał filie swojej firmy. Powód już we wstępie umowy posługuje się niepełną nazwą, gdyż nie wymienia swojego

imienia i nazwiska. Podobnie nie wskazuje formy działalności gospodarczej poręczyciela, więc należy przyjąć, że jest to ten sam podmiot.

Przepis art. 353¹ k.c. stanowi, że strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. W niniejszej sprawie ustanowienie wierzycielem i poręczycielem tego samego podmiotu jest sprzeczne z naturą umowy poręczenia.

Jak się wskazuje w doktrynie (Adam Olejniczak, w pod red. A. Kidyby: Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część ogólna., Lex 2014, komentarz do art. 876 k.c.), ukształtowanie stosunku obligacyjnego tak, że jego treść lub cel pozostają w sprzeczności z ustawą, zasadami współzycia społecznego lub właściwością (naturą) zobowiązania, wywołuje skutki określone ogólnymi regułami o dokonywaniu czynności prawnych, ujętymi w przepisie art. 58 k.c. Przekroczenie którejkolwiek z granic swobody umów oznacza więc nieważność całej umowy, jako sprzecznej z ustawą, a jeżeli przekroczenie zakresu kompetencji podmiotu dotyczyło tylko części umowy, wówczas czynność jest ważna w pozostałej części, chyba że bez postanowień dotkniętych nieważnością umowa nie zostałaby dokonana (art. 58 § 3 k.c.).

Jednak zgodnie z przepisem art. 58 § 1 k.c., jeżeli istnieje przepis przewidujący inny niż nieważność czynności prawnej skutek, wówczas umowa zawarta z naruszeniem kompetencji w zakresie swobodnego kształtowania treści zobowiązania będzie skuteczna, ze skutkiem określonym owym przepisem szczególnym. Tak więc przykładowo, jeżeli przy formułowaniu określonych klauzul umownych strony przekroczyły granice swobody umów wyznaczone przez zasady współzycia społecznego, w szczególności zasady słuszności kontraktowej (art. 353¹ k.c.), a jednocześnie owe klauzule należy uznać za niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ k.c.), wówczas jako szczególny wobec art. 58 k.c. znajdzie zastosowanie przepis art. 385¹ § 2 k.c. i strony będą związane umową w pozostałym zakresie.

Zanim przejdzie się do skutków prawnych takiego zapisu, należy ponadto zauważyć, że strona powodowa nie wykazała, aby do umowy poręczenia w ogóle doszło. Patrząc na zapisy przepisu art. 876 § 2 k.c., umowa taka musiała być sporządzona w formie pisemnej pod rygorem nieważności. Strona powodowa nie wykazała również, że poręczycielem był inny podmiot niż powód, a to na powodzie ciążył obowiązek dowodzenia tych okoliczności zgodnie z zapisami art. 6 k.c.

Natomiast żądanie prowizji od udzielonej pożyczki, jest zdaniem Sądu, podobnie jak koszt zabezpieczenia umowy pożyczki w postaci umowy odpłatnej poręczenia, sprzeczne z postanowieniami przepisów art. 385¹ k.c. Przepis § 1 wyżej wskazanego artykułu stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Norma prawna zawarta w przepisie kolejnego paragrafu stanowi, że jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Z kolei przepis art. 385¹ § 3 k.c. stanowi, że nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Natomiast przepis kolejnego paragrafu stanowi, że ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Zgodnie z przepisem art. 385² k.c. oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. Zdaniem Sądu, nałożenie prowizji od pożyczki w kwocie stanowiącej 43% faktycznie pożyczonej kwoty oraz ustanowienie zabezpieczenia w kwocie stanowiącej prawie 200% faktycznie pożyczonej kwoty, jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Zapisy te nie są jasne, gdyż jak wyżej wskazano ustanowienie

zabezpieczenia w formie poręczenia jest ustanawiana z podmiotem tożsamym z pożyczkodawcą, a powód nie wskazał sposobu wyliczenia wysokości zarówno prowizji, jak i poręczenia.

Ustanowienie obu wyżej wskazanych opłat, stanowiło ponadto, zdaniem Sądu, obejście przepisów o odsetkach maksymalnych. To odsetki bowiem są wynagrodzeniem za czas korzystania z kapitału, a prowizja jest jednorazowym wynagrodzeniem za udzielenie kapitału. Zgodnie z przepisem art. 359 § 2¹ k.c., maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne). Tym samym przedmiotowe obie opłaty w oderwaniu od kosztów samej usługi, stały się ukrytymi, wyższymi niż maksymalne, odsetkami od sumy pożyczonego kapitału. Postanowienia takie, jako zmierzające do obejścia prawa są nieważne na mocy przepisu art. 58 § 1 k.c.

Prowizja jest co do zasady wynagrodzeniem procentowym za korzystanie z cudzego kapitału. Zdaniem Sądu ukształtowanie jej jednak na poziomie 43% zmierzało ewidentnie do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych, które wynoszą obecnie 8% w skali roku.

Dlatego Sąd uznał, że maksymalna wysokość wynagrodzenia należna stronie powodowej to 10% pożyczonego kapitału, a więc kwota 150 zł. Zwyczajowo w bankach prowizje nie przekraczają tej kwoty, a często są zdecydowanie niższe.

Uznając, w przybliżeniu, że powodowi należałyby się odsetki maksymalne za kwotę 1.500 zł za cały okres pożyczki (choć jest to wyliczenie na wyrost, gdyż z każdą wpłatą odsetki powinny się zmniejszać), czyli za okres 36 miesięcy, to wyniosłyby one 659, 22 zł. Łącznie więc z prowizją w wysokości 150 zł i tymi odsetkami pozwany powinien zapłacić powodowi kwotę 2.309,22 zł. Tymczasem pozwany uiszczył powodowi kwotę 2.503 zł, a więc kwotę wyższą, niż byłaby należna powodowi, gdyby umowa między stronami nie zawierała niedozwolonych zapisów.

W rezultacie skoro pozwany spłacił swoje zobowiązanie i to w ratach w terminach ustalonych z powodem, niesłuszne było wzywanie go o zapłatę zaległości i nie należą się powodowi opłaty w kwocie 75 zł tytułem kosztów upomnień.

Na marginesie jedynie Sąd zauważa, że błędnie wskazana jest data naliczenia odsetek, gdyż świadczenie miało stać się wymagalne dopiero w przypadku zaległości w płatności dwóch rat. Ponadto w wezwaniach do zapłaty powód nie wskazał, że postawił całą należność w stan wymagalności, tylko wzywał pozwanego do zapłaty poszczególnych rat.

Dlatego też Sąd oddalił powództwo w całości, uznając, że pozwany spłacił swoje zobowiązanie wynikające z umowy pożyczki zawartej między stronami, przy wykluczeniu z umowy niedozwolonych zapisów.

Skoro pozwany nie złożył odpowiedzi na pozew ani nie stawił się na rozprawie, Sąd zgodnie z przepisem art. 339 § 1 k.p.c. wydał wyrok zaoczny.

Ponieważ pozwany wygrał postępowanie w całości, a nie poniósł z tego tytułu żadnych kosztów, orzeczenie w przedmiocie kosztów postępowania było zbędne.